

การประเมินโครงการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง
อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง

The project evaluation refresh the restored source water deeding Lamliang mu7 Ban Sung Phraek,
Lamliang Tambon, Kra Buri District, Ranong Province

นางสาวสุตาภรณ์ จงจินดาเจริญ¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ จินดาพล อาจารย์ที่ปรึกษา²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์(การจัดการภาครัฐและเอกชน)มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การประเมินโครงการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง 2) เปรียบเทียบการประเมินโครงการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ประชากรผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และประชากรผู้ร่วมโครงการ จำนวน 2,769 คน ได้มาจากการคำนวณโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan , 1970 : 608-609) จำนวน 338 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย One Way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า

1. การประเมินโครงการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเป็นไปตามลำดับ ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิตโครงการ ด้านกระบวนการ และด้านบริบทสภาวะแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบการประเมินโครงการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ตามบทบาทของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและประชาชน ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิตโครงการ ด้านกระบวนการ และด้านบริบทสภาวะแวดล้อมไม่แตกต่างกันและการบริหารโครงการมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ , การฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ

Abstract

The objectives of this study were to, 1) the project evaluation refresh the restored source water dredging Lamliang mu7 Ban Song Phraek, Lamliang Tambon, Kra Buri District, Ranong Province 2) compare the project evaluation refresh the restored source water by the character in refresh the restored source water. Public information consist administrator operator and people program participants 2,769 persons by using Krejcie & Morgan 338 persons. By Purposive Sampling and Simple Random Sampling. The research instrument was a questionnaire. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. By one way ANOVA tset.

The study results that ;

1. The overall and the project evaluation refresh the restored source water dredging lamliang mu7 Ban Song Phraek, Lamliang Tambon, Kra Buri District, Ranong Province. The overall high level and considering each aspect of respectively Input Evaluation, Product Evaluation, Process Evaluation and Context Evaluation

2. The comparison the project evaluation refresh the restored source water dredging Lamliang mu7 Ban Song Phraek, Lamliang Tambon, Kra Buri District, Ranong Province. The character administrator operator and people in Input Evaluation, Product Evaluation, Process Evaluation and Context Evaluation not different and project administration is appropriate comply with the requirements of the people

Keywords : Project evaluation , Refresh the restored source water

บทนำ

น้ำ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์ พืช การอุปโภคบริโภค การเกษตร อุตสาหกรรม การผลิตกระแสไฟฟ้าการคมนาคม ฯลฯ น้ำ ยังมีความสำคัญต่อการรักษาระบบนิเวศน์ของป่าและลำน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์ ประเทศไทยเคยเป็นประเทศที่มีน้ำใช้อย่างไม่จำกัด แต่สถานการณ์ในปัจจุบันที่มีเพิ่มขึ้นของจำนวนประชาชน การขยายตัวของเมืองและการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้ความต้องการในการใช้น้ำเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังคงมีการตัดไม้ทำลายป่าเป็นการทำลายป่าต้นน้ำซึ่งป่าต้นน้ำเป็นแหล่งดูดซับน้ำตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและรุนแรงทำให้ส่งผลกระทบต่อเกิดการชะล้างหรือการพังทลายของดิน น้ำท่วม น้ำไหลหลากในช่วงฤดูฝน แหล่งน้ำต้นน้ำไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งจะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและทวีความ

รุนแรงเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินไม่เป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ทำให้เกิดปัญหา การขวางทางน้ำ และการขาดความตระหนักของมนุษย์ในการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ไม่ประหยัด ไม่ถนอมรักษาทั้งปริมาณและคุณภาพน้ำ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นเป็นการซ้ำเติมและให้ปัญหาทรัพยากรน้ำมี ความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับภาวะภัยแล้งและอุทกภัยที่มีความถี่และ ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยมูลค่าความเสียหายนับหมื่นล้านบาท ในพื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่การเกษตร ในปี 2554 ได้เกิดวิกฤตอุทกภัยเป็นบริเวณกว้างทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินเสียหายรวมทั้งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้ง ภายในและต่างประเทศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญรัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อวางระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ป้องกัน บรรเทา และลดผลกระทบจากอุทกภัยในอนาคตที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน สังคมและเศรษฐกิจ ความตั้งใจสร้างความ เชื่อมั่นให้กับประชาชน เกษตรกร ภาคธุรกิจ และนักลงทุน ตลอดจนสร้างความมั่นคงของประเทศ โดยการจัดการน้ำทั้งด้านกายภาพและการปรับระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการขับเคลื่อนการบริหารจัดการ น้ำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการวางแผนแม่บทในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนทั้งแผน ระยะสั้นและแผนระยะยาวเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เกิดการชะงักจาก ปัญหายุ่งยากและอุทกภัยในอนาคต จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้จัดทำ โครงการฟื้นฟู บูณะแหล่งน้ำ เพื่อนำไปสู่การวางกรอบแผนปฏิบัติการบริหารจัดการน้ำระดับจังหวัด ให้เกิดความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงในอนาคตและมุ่งสู่การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมี ประสิทธิภาพ สร้างแนวทางการแก้ไขปัญหอย่างเป็นรูปธรรมแก่ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียทุกระดับ (ที่มา: คณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สัมฤทธิ์ผลในประเทศไทย ในประเทศไทย วุฒิสภา, 2546.)

ผู้ศึกษาในฐานะที่ได้ทำงานเกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความสนใจในเรื่อง การบริหารจัดการน้ำจึงได้นำเอาโครงการฟื้นฟู บูณะแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง มาเป็นประเด็นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อประเมินโครงการฟื้นฟู บูณะแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อไปโดยให้แบบประเมิน CIPP Model ของ Daniel L. Stufflebeam

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประเมิน โครงการฟื้นฟู บูณะแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

2. เพื่อเปรียบเทียบการประเมินโครงการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง จำแนกตามบทบาทในการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียงและประชาชน ที่อาศัยอยู่หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง จำนวน 2,769 คน (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2558 สำนักทะเบียนอำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง จำนวน 5 คน และผู้ปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง จำนวน 10 คน และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง จำนวน 338 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608-609)

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น บทบาทในการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชน
ตัวแปรตาม การประเมินโครงการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ได้แก่ ด้านบริบทสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิตโครงการ

3. ขอบเขตเวลา

ผู้ศึกษาได้กำหนดเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2558 – มกราคม 2559 เป็นระยะเวลา 3 เดือน

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการประเมินโครงการการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียงหมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการวิจัยมาทบทวน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีระบบของ David Easton และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการของ Daniel L. Stufflebeamแบบซิป โมเดล CIPP Model แล้วนำมาสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟู บำรุงแหล่งน้ำ การฟื้นฟูบึง (Recovery) เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการเมื่อเหตุการณ์ได้ผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อให้พื้นที่หรือชุมชนที่ได้รับภัยพิบัติกลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้นระดับหนึ่ง ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลา 5-10 ปี มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งก่อสร้าง ที่อยู่อาศัย การฟื้นฟูบึง (Recovery) หมายถึง กระบวนการ (กรรมวิธี) จัดการน้ำ ซึ่งโดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับการจัดหาและพัฒนาระบบจัดสรรและใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมตลอดถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ ให้คงอยู่และมีใช้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากทรัพยากรน้ำทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้หมดไปซึ่งการจัดการน้ำนี้ เรามักกล่าวถึงกันเสมอ ๆ ว่าการจัดการน้ำต้องเป็น “การจัดการแบบบูรณาการ” หรือไม่ว่า “การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน” นั้น มีหลักการอย่างไร สามารถอธิบายได้ว่าการจัดการน้ำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือโดยด้านใดด้านหนึ่งแบบเอกเทศไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยหลักแล้วจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องผสมผสานแบบรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างที่เรียกกันว่า “บูรณาการ” ด้วยหลายวิธีหลายเทคนิค และผู้คนในสังคมทุกชุมชนยอมรับ จึงจะนำไปสู่การจัดการหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับน้ำได้อย่างสัมพัทธ์กัน

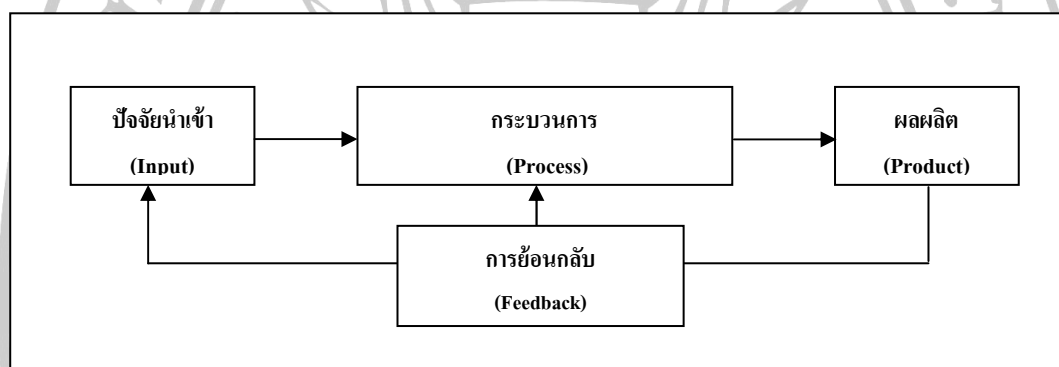
ในภาวะปัจจุบันเราต้องบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรน้ำ โดยมีวิธีคิดและดำเนินงานหลายด้านอย่างเป็นระบบเป็นองค์รวม มองเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแล้วค้นหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบครบวงจร ต้องมองว่าทุกสิ่งเป็นพลวัตที่ทุกมิติมีความเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะน้ำ ดิน และทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ให้บังเกิดประโยชน์กับผู้คนแบบ “มุ่งถึงประโยชน์คนส่วนใหญ่” ในลุ่มน้ำเป็นหลัก นี่คือการจัดการน้ำแบบบูรณาการ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีระบบของ David Easton นโยบายสาธารณะ คือ การจัดสรรผลประโยชน์หรือคุณค่าแก่สังคม ซึ่งกิจกรรมของระบบการเมืองนี้จะกระทำโดยบุคคลผู้มีอำนาจสั่งการ ซึ่งสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำเป็นผลมาจาก “การจัดสรรค่านิยมของสังคม” ทั้งนี้ Easton ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตัดสินใจนโยบายกับประชาชนในสังคมว่า การตัดสินใจนโยบายใด ๆ ของรัฐบาลจะต่อค่านิยมถึงค่านิยมและระบบความเชื่อของประชาชนในสังคมเป็นสำคัญ

ทฤษฎีระบบของ เดวิด อีสตัน มีฐานคติที่สำคัญว่าการเมืองดำรงอยู่เป็นอย่างไรระบบเสมือนหนึ่งชีวิตการเมือง (Political Life) กล่าวคือ ระบบการเมือง ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ทั้งองค์ประกอบภายใน อันได้แก่ สถาบันการเมืองต่างๆ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของระบบการเมืองปฏิสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางการเมือง กับสภาพแวดล้อม มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic system) มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ ก่อให้เกิดลักษณะที่เรียกว่า “ชีวิตการเมือง” ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองกับสภาพแวดล้อม จะนำไปในลักษณะที่สิ่งใดเกิดขึ้นภายในสภาพแวดล้อมจะส่งผลกระทบเข้าสู่ระบบการเมืองในรูปแบบของปัจจัยนำเข้า (Inputs) ระบบ

การเมืองจะต้องทำหน้าที่ตัดสินใจและนำการตัดสินใจนั้น ไปสู่การปฏิบัติผลผลิตของระบบการเมือง คือ ปัจจัยนำออก (Outputs) ซึ่งจะกลับเข้าสู่ระบบในรูปของปัจจัยสิ่งแวดล้อม หรือในบางกรณีอาจจะส่งกลับ โดยตรงเข้าสู่ระบบการเมือง โดยไม่ต้องผ่านปัจจัยสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสิ่งแวดล้อมจะนำเข้าสู่ระบบการเมือง ในรูปแบบของความต้องการ (Demands) และการสนับสนุน (Supports) ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและปัจจัยสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แท้จริงแล้วปัจจัยนำออกก็คือผลผลิตของระบบการเมือง ดังนั้น ความสัมพันธ์เหล่านี้จะมีความต่อเนื่องโดยตลอด

กรอบแนวคิดของ David Easton

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการของ Daniel L. Stufflebeam แบบซีพี โมเดล CIPP Model ในปี ค.ศ.1971 สตีฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam, 1971) ได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ “Educational Evaluation and Decision Making) หนังสือเล่มนี้ ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เพราะให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดผลและประเมินผล ได้อย่างน่าสนใจ และทันสมัยด้วย นอกจากนั้น สตีฟเฟิลบีมก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมิน และรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบันเรียกว่า CIPP Model โดยให้คำนิยามการประเมินหมายถึง กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่า นโยบาย/ แผนงาน/โครงการ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด โดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดผลที่แม่นยำเชื่อถือได้ จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก การประเมินจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่าควรที่จะยกเลิกหรือสนับสนุนโครงการต่อไป
- 2) เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ
- 3) เพื่อศึกษาทางเลือก

รูปแบบการประเมิน แบบ CIPP Model ของ Daniel L. Stufflebeam เป็นโมเดลที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน แนวคิดของสตีฟเฟิลบีม เป็นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหาร

นอกจากกันอย่างเด่นชัด คือ ฝ่ายประเมิน มีหน้าที่ระบุ จัดทำ และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกดูข้อมูล และนำผลมาประเมินที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการแต่มีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของโครงการ และเป็นการพิจารณาความจำเป็นที่ต้องจัดทำโครงการดังกล่าว ได้แก่ ความต้องการของชุมชน และกลุ่มเป้าหมายของโครงการ จำนวนประชากร สภาพเศรษฐกิจ และปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ตัดสินใจวางแผน กำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมาย และกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินทรัพยากรที่จำเป็นที่จะนำมาใช้ในการดำเนินโครงการว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเพียงพอ หรือไม่ ทรัพยากรที่จำเป็น ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา กลุ่มเป้าหมาย เทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน การประเมินปัจจัยนำเข้านำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหาวิธีดำเนินงาน โครงการให้เป้าลุ่มเป้าหมาย

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการบริหารโครงการการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การนำปัจจัยนำเข้านำไปใช้เหมาะสมหรือไม่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นจะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ สารสนเทศต่าง ๆ จะถูกวิเคราะห์รวบรวม และนำเสนอผู้ดำเนินงานโครงการ อาจจะต้องการสารสนเทศทุกวัน หรือในตอนเริ่มต้นโครงการเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ดำเนินงานโครงการไว้เป็นหลักฐาน การประเมินกระบวนการมีประโยชน์ในการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) หรือ จุดด้อย (Weakness) ของโครงการ นำไปใช้ในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงการดำเนินโครงการต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

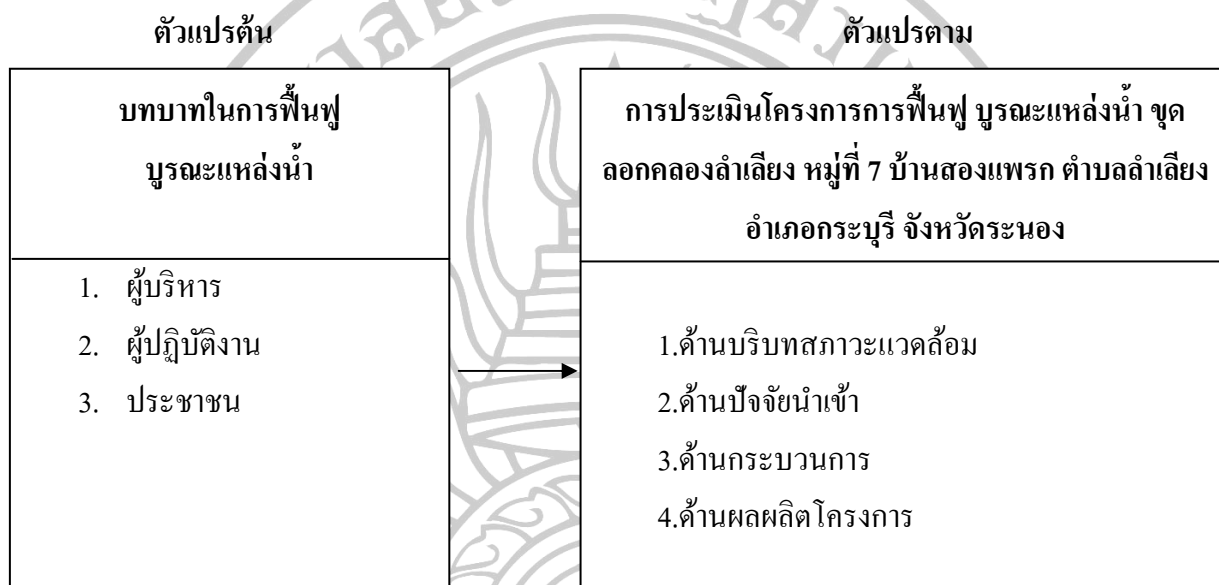
4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้จากโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คำนวณค่าเพียงใด โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้มุ่งตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลการประเมินจะทำให้ได้สารสนเทศในการพิจารณาตัดสินใจ ยุติ ปรับขยาย หรือทำงานเป็นประจำ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรรวรรณ ไกรศรีวรรณ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการ อนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำ ลุ่มน้ำชี ของทรัพยากรน้ำภาค4 ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินด้านสถานะแวดล้อมพื้นที่ดำเนินโครงการมีความเหมาะสมตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการช่วยลดปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม-น้ำใช้ และเพื่อการเกษตร 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่าการบริหารจัดการโครงการด้านคน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ สำหรับดำเนินโครงการมีการบริหารจัดการได้ดีและเหมาะสม 3) การประเมินกระบวนการมรการประสานงานร่วมกับประชาชนในพื้นที่ทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ และ

4) การประเมินผลผลิต พบว่า ประโยชน์ที่เกิดจากโครงการนี้สามารถลดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและช่วยให้ประชาชนมีน้ำสำหรับการเกษตรอย่างพอเพียง

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมสรุปเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ บทบาทในการดำเนินโครงการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำ ส่วนตัวแปรตาม คือ การประเมินโครงการการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียงและประชาชนทั่วไปที่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง โดยผู้บริหาร จำนวน 5 คนและผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 10 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป จำนวน 338 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ได้มาจากการคำนวณโดยใช้ตารางของ (Krejcie Morgan , 1970 :608-609)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง มี 4 ด้านคือ ด้านบริบทสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตโครงการ และตอนที่3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด สำหรับการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาวิจัยไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่น โดยทำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ

3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร $IOC = \frac{\Sigma}{N}$ การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้ศึกษา นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบ(Try-out)กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะทำการศึกษา จำนวน 30 ชุด จากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค(Conbach's Alpha Coefficient) ของ ลี โจเซฟ ครอนบาค (LeeJosphCronbach. 1951 : 297-334)สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ขั้นตอนการวิจัย

- 2.1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 จัดทำแบบสอบถาม ทดลองใช้ปรับปรุงจนสมบูรณ์
- 2.3 เก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน โดยผู้วิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองอธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. เมื่อผู้เข้าร่วมยินดีเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะให้แบบสอบถามและอธิบายหัวข้อในแบบสอบถาม
3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถาม หากพบว่าคำตอบมีไม่ครบถ้วนผู้วิจัยจะซักถามเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ละฉบับ และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำ ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการประเมินโครงการการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมา ได้แก่ ด้านผลผลิตโครงการ ($\bar{X} = 3.97$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.75$) และด้านบริบทสถานะแวดล้อม ($\bar{X} = 3.64$) ตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบการประเมินโครงการการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำ ขุดลอกคลองลำเลียง หมู่ที่ 7 บ้านสองแพรก ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ตามบทบาทของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและประชาชน ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิตโครงการ ด้านกระบวนการ และด้านบริบทสถานะแวดล้อม ไม่แตกต่างกันและการบริหารโครงการมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

อภิปรายผล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ตามแนวคิดของสติฟเฟิลบีม ได้แก่ ด้านบริบทสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิตโครงการ ผลการศึกษาพบว่า ด้านบริบทสถานะแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมคิด พรหมจ้อย(2552, หน้า57-58) กล่าวว่า การประเมินโดยใช้ชิปโมเดล เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องโดยมีจุดเน้นสำคัญ คือใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการเพื่อประกอบการตัดสินใจ การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวข้องกับโครงการก่อนการดำเนินโครงการ มีการสำรวจความต้องการของประชาชน เป็นโครงการตามความต้องการของประชาชนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลลัพธ์ที่สอดคล้องกันมีการตรวจสอบความพร้อมของพื้นที่ มีการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและอยู่ในห้วงที่เหมาะสม ด้านปัจจัยนำเข้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552) กล่าวว่าคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) อาจได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน ทรัพยากรต่างๆ รวมไปถึงเวลาและสถานที่ สอดคล้องกับสมคิด พรหมจ้อย

(2552, หน้า 57-58) กล่าวว่า การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ กับวัตถุประสงค์โครงการมีความชัดเจน มีการระบุพื้นที่ดำเนินการ ดำเนินโครงการเป็นโครงการที่มีการสนับสนุนมีงบประมาณที่ชัดเจน ความพร้อมของเจ้าหน้าที่และเครื่องมือ อุปกรณ์ ด้านกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2554) เป็นการศึกษา การดำเนินการตามยุทธวิธีหรือแผนงานนั้นว่าเป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร อีกทั้งยังเป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่อง จุดอ่อนหรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการ โครงการ โดยพิจารณามุ่งเน้นว่า กระบวนการของโครงการจะทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีการวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นมีการชี้แจงเรื่องงบประมาณการตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของโครงการและการประเมินโครงการตามลำดับขั้นตอน และ ด้านผลผลิตโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เขาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542) กล่าวว่า การประเมิน ผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการแต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจ ต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการเท่าที่ควร การดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนงานที่ตั้งไว้ การดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ ความคุ้มค่าของการดำเนินโครงการ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ การดำเนินโครงการแล้วเสร็จตามระยะเวลาและบรรลุตามเป้าหมายของโครงการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการคือ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ดำเนินโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มความตระหนักในการรักและห่วงแหนทรัพยากร การใช้ประโยชน์อย่างรู้คุณค่ามากที่สุด และการอนุรักษ์เพื่อสามารถใช้ได้ตลอดไปอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางอันเหมาะสมในการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีอยู่ในพื้นที่ให้มีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2557). โครงการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำและพัฒนาทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ จังหวัดระนอง

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2552) แผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
แห่งชาติในเชิงยุทธศาสตร์ พ.ศ.2553 – 2562

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.(2557). การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ผู้การพัฒนายั่งยืน: กรุงเทพฯ.
คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์
เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ (2555) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2553).
มาตรการเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงรักษาแหล่งน้ำ การกำหนดมาตรการป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู
และพัฒนาแหล่งน้ำควรดำเนินการอย่างบูรณาการ

วเรช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. 2541. การประเมินผลระบบเปิด. กรุงเทพฯ: สมาคม
รัฐประศาสนศาสตร์.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://panchalee.wordpress.com/2009/04/28/system-concept/>

(วันที่สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2558).

อรรวรรณ ไกรศรีวรรณ .(2557). เรื่อง การประเมินโครงการ อนุรักษ์ พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำ ลุ่มน้ำชี
ของทรัพยากรน้ำภาค4.